

Karina Żukowska-Nawrot

Skutki przemocy – zespół barona Münchhausena

Effects of violence – Munchhausen syndrome

Keywords: *violence, Munchhausen syndrome*

Psychologia humanistyczna zakłada, że dziecko jest z natury dobre, szlachetne, a to jakim człowiekiem będzie w przyszłości zależy od środowiska, w jakim miał miejsce proces wychowania i socjalizacji.

Obserwując życie sąsiadów, oglądając telewizję, czytając prasę zauważyć można swego rodzaju paradoks, bowiem rodzina, która powinna być najbliższą człowiekowi grupą społeczną, miejscem, w którym powinien dominować szacunek, miłość, bezpieczeństwo, czy akceptacja – jest areną przemocy – zarówno psychicznej, jak i fizycznej.

Statystyki podają, iż „w przypadku małych dzieci częściej krzywdzeni są chłopcy. Oni też doświadczają surowszych form przemocy. Wiek największego ryzyka dla chłopców to okres od 3 do 5 roku życia. Przemoc dotyka także dzieci młodsze. Wobec dzieci w wieku 10 – 14 lat stosowanie przemocy spada o jedną czwartą. Natomiast tylko jedna trzecia dzieci w wieku 15 – 17 lat doświadcza przemocy. Najrzadziej karane fizycznie są dzieci dorosłe ok. 8%. W tym wieku częściej karane są dziewczęta” [Pospiszyl, 1999: 29].

Przemoc (fizyczna, psychiczna) ze strony opiekunów w stosunku do dorastających dziewcząt spowodowana jest tym, iż stają się one obiektem zainteresowania seksualnego rówieśników, nawiązują pierwsze kontakty intymne z chłopcami, rozpoczynają wieczorne wyjścia z domu, a co za tym idzie nasila się kontrola rodziców – w celu zapewnienia córce bezpieczeństwa.

Z dorastającymi chłopcami sytuacja przedstawia się inaczej, z tego chociażby względu, że wychowanie chłopców powinno zmierzać w kierunku nauki samodzielności, odpowiedzialności, dlatego też rodzice nie kontrolują poczynañ syna, tak jak córki, wręcz przeciwnie rozluźniają więzy rodzicielskiej opieki i kontroli. Ponadto zauważyć można, że rodzice tolerują u syna więcej zachowań negatywnych, na więcej mu pozwalają - bo to jest chłopak – „ musi sobie jakoś radzić”.

Badania naukowe wskazują, iż na przemoc narażone są przede wszystkim dzieci niechciane, urodzone przez młodocianych rodziców, pochodzące z wielodzietnej rodziny, czy też dzieci niepełnosprawne. Z pewnością dziwi fakt stosowania przemocy wobec dziecka niepełnosprawnego, które jest bezbronne, zdezorientowane, z powodu zaistniałej sytuacji [Pospiszył, 1999: 30].

W. Dykcik pisze, iż „szczególnie trudne dla rodziców jest zrozumienie wszystkich specyficznych problemów, zadań i potrzeb dziecka z niepełną sprawnością, z wadami i zaburzeniami rozwoju. Urodzenie się dziecka z psychofizycznymi odchyleniami w stanie zdrowia stawia problem odpowiedzialnego rodzicielstwa na nieco innej płaszczyźnie emocjonalnej i społecznej, kiedy trzeba najpierw przeżyć bolesny szok trafności diagnozy uszkodzenia lub dysfunkcji, pokonać wzajemne poczucie winy, aby poszukiwać właściwego ustosunkowania się rodziców do zaistniałych nieprawidłowości dzieci” [Dykcik, 2007: 15].

Jednym ze skutków przemocy wobec dzieci jest zespół Münchhausena by Proxy, który charakteryzuje się:

- „celowym powodowaniem objawów chorobowych, najczęściej przez matkę,

- opóźnionym rozwojem fizycznym dziecka – nie spowodowanym organicznymi przyczynami – stłuczeniami, pęknięciami i złamaniami kości, oparzeniami, uszkodzeniami narządów wewnętrznych.

Do skutków, zaś psychopatologicznych stosowania przemocy zalicza się:

- zaburzone tworzenie więzi (...),
- obniżoną samoocenę (...),
- upośledzone posługiwanie się symbolami i upośledzony rozwój społeczny (...),
- upośledzony rozwój funkcji poznawczych (...),
- zaburzenia emocjonalne, których wyrazem jest napięcie, lękliwość, postawa wycofania, unikania kontaktów i nowych sytuacji, zaburzenia snu, łaknienia, napady lęku,
- zaburzenia zachowania (...),
- depresję, manifestującą się drażliwością, napadami złości, obniżeniem nastroju, skłonnością do płaczu lub wycofaniem z aktywności, która dotychczas sprawiała dziecku przyjemność, skargami somatycznymi, zaburzeniami snu i łaknienia, próbami samobójczymi” [Bińczycka, 2000: 65].

Bez wątpienia przemoc jest zjawiskiem społecznym, które nie ma granic moralnych, terytorialnych, czy religijnych. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie determinuje często podejmowanie destrukcyjnych zachowań przez człowieka w dorosłym życiu, stając się tym samym jedną z wiodących patologii społecznych we współczesnym świecie.

Summary

Humanistic psychology assumes that a child is by nature good and noble, and what he will become in the future depends on the kind of environment where the processes of upbringing and socialisation have taken place.

Violence is beyond any doubt a social phenomenon which does not have any moral, territorial, or religious borders. Experiencing violence in childhood often determines undertaking destructive behaviours by an individual

in his adult life, thereby becoming one of the leading social pathologies in the present world.

- [1] Bińczycka, J. 2000. *Biją bici*, Wyd. Żak, Warszawa.
- [2] Dykcik, W. 2007. *Prawo dziecka do akceptacji, szacunku i przyjaznego porozumiewania się z rodzicami. Rozwój i funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Konteksty prawne* (red. Z. Gajdzica) Kraków.
- [3] Pospiszyl, I. 1999. *Razem przeciw przemocy*, Wyd. Akademickie „Żak”, Warszawa.